د امیر اهلِ سُنّت دامت برکاتهم العالیه د کتاب "فیضان نماز" یو قسط مع ترمیم و اضافه په نوم د

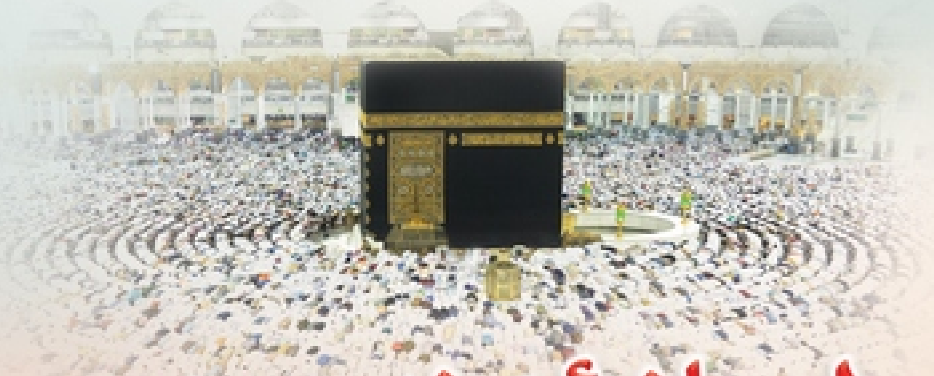

لمانځه نه دمدد دري حکایات

پښتو

شیخ طریقت، امیر اهلسنّت، باني دعوت اسلامي حضرت علّامه مولانا ابو بلال

مُحَمّد اِلیاس عَطّار قادِري رَضَوي

دامت برکاتهم العالیه

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰہِ رَبِّ الۡعٰلَمِیۡنَ وَ الصَّلٰوۃُ وَ السَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الۡمُرۡسَلِیۡنَ
اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیۡطٰنِ الرَّجِیۡمِ ؕ بِسۡمِ اللّٰہِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِیۡمِ ؕ

(دا مضمون كتاب ”فيضانِ نماز“ صفحه 23 تا 38 نه اخستے شوے دے)

لمانځه نه د مدد درې حِكايات

د درود شريف فضيلت

د الله پاک د آخري نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عاليشان دے: ”په ما باندې د درود شريف وئيلو په ذريعه خپل مجلسونه ښائسته كړئ ځكه چې ستاسو درود شريف وئيل به په ورځ د قيامت ستاسو د پاره نُور وي. “ (سنن نسائي، ص220، حديث: 1281)

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب! صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

﴿۱﴾ ځوئ ئې پوليس پرېښودلو (حِكايت)

د حضرتِ سَيِّدُنا ابو الحسن سري سَقَطِي رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه يوه ګاونډۍ زنانه د هغوئي په خدمت كښې حاضره شوه او عرض ئې اوكړو: اے ابو الحسن! د شپې سپاهيانو زما ځوئ بوتلے دے، كيدے شي چې هغوئي هغه ته تكليف وركړي، تاسو مهرباني اوكړئ او زما د ځوئ سفارش اوكړئ يا ما سره خوك اوليږئ. د ګاونډۍ فرياد ئې چې واوريدو نو هغوئي اودريدلو او خُشُوع و خُضُوع سره په لمانځه كښې مشغول شو. چې ډير وخت اوشو نو هغه ښځې اُووئيل: اے ابو الحسن! زر كوئ! هسې نه چې حاكِم زما ځوئ په قيد كښې واچوي! هغوئي مسلسل په لمانځه كښې مشغول وو، بيا د سلام ګرځولو نه پس ئې اُوفرمائيل: ”د الله پاک بندګۍ زه هُم ستا مُعامَله حل كولو كښې لګيا يم.“ دا خبرې لا جاري وې چې د هغه ښځې خادِمه راغله او اُوئې وئيل: بي بي جي! كور ته راځئ! ستاسو ځوئ كور ته راغلے دے. دا ئې چې واوريدل نو هغه ګاونډۍ ئې ډيره خوشحاله شوه او هغوئي رَحۡمَةُ اللّٰهِ عَلَيۡه ته ئې ډيرې دُعاګاني اوكړې او د هغه ځائے نه لاړه. (عيون الحكايات ص ١٦٤ مُلَخَّصاً)(عيون الحكايات (اردو) ج١ص ٢٦٦) د اللّٰهُ رَبُّ الۡعِزَّت دې په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دې زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي. اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيّٖن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

قیدیو! چاہو براءت، تم پڑھو دل سے نماز
دور ہو جائے گی آفت، تم پڑھو دل سے نماز

قيديانو غواړئ كه براءَت، مونځ اوكړئ په اخلاص
لري به شي ستاسو آفت، مونځ اوكړئ په اخلاص

صَـلُّوْا عَـلَى الْـحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

﴿۲﴾ تيز باران اوشو.... څنګه؟ (حِكايت)

د خادِمِ نبـی حضرتِ سَيِّدُنا اَنَـس بن مالِك رَضِیَ اللهُ عَنْهُ باغبان (يعني مالي) يو ځل حاضر شو او د ډير زيات قَحط (يعني باران نه كيدو) شكايت ئې اوكړو. حضرتِ سَيِّدُنا اَنَـس رَضِیَ اللهُ عَنْهُ اودس اوكړو او لـمونځ ئې اوكړو بيا ئې اُوفرمائيل: اے باغبانه! د آسمان په طرف اوګوره! آيا تا ته څه ښكاري؟ هغه عرض اوكړو مُحترمه! ما ته خو آسمان كښې هيڅ هُم نه ښكاري! هغوئي بيا لـمونځ اوكړو او هُم هغه تپوس ئې اوكړو او باغبان هُم هغه جواب وركړو. دريم او څلورم ځل ئې چې لـمونځ اوكړو او هُم هغه تپوس ئې اوكړو نو باغبان جواب وركړو: د مرغۍ د يو وَزَر همره د وريَځې يوه ټُكړه ښكاري. هغوئي په لـمانځه او دُعا كښې مسلسل مشغول وو تر دې چې په آسمان باندې هر طرف ته وريَځې خورې شوې او تيز باران اوشو. حضرتِ سَيِّدُنا اَنَـس بن مالِك رَضِیَ اللهُ عَنْهُ باغبان ته حُـكم اوكړو چې په اَس سور شه او اوګوره چې باران كوم ځائے پورې رسيدلے دے. هغه څلور واړو طرفو ته اس اوزغلولو او اُوئې كتل، بيرته چې راغے نو اُوئې وئيل چې دا باران د ''مُسيَّرِين'' او ''غضبان'' د محَلّو نه مخكښې نه دے تير شوے. (كرامات صحابه ص۱۹۵)(طبقاتِ اِبنِ سَعْد ج۷ ص۱۵) د اللهُ رَبُّ الْعِزَّت دې په هغوئي رحمت وي او د هغوئي په خاطر دې زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي. اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيِّيْن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ابر رحمت جھوم کر برسے گا ہو جائے گی دور قحط سالی کی مصیبت تم پڑھو دل سے نماز

د رحمت باران به اوشي ښه ډير، شي به لري
د قَحط مصيبت، مونځ اوكړئ په اخلاص

صَـلُّوْا عَـلَى الْـحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

﴿۳﴾ چينه جاري شوه (حِکايت)

د حضرتِ سَيِّدُنا عُقبه بِن نافِع فِهري رَحمَۃُاللہِ عَلَیہ لښکر د افريقه په جِهادونو کښې يو ځل يو داسې ځائے ته اورسيدو چې هلته د لړې لړې پورې اوبه نه وې، او اسلامي لښکر د تندې نه بيتابه شو. حضرتِ سَيِّدُنا عُقبه بِن نافِع فِهري رَحمَۃُاللہِ عَلَیہ دوه رکعاته لـمونځ اوکړو او دُعا د پاره ئې لاس پورته کړل، لا دُعا نه وه ختمه شوې چې د هغوئې رَحمَۃُاللہِ عَلَیہ اس په ښپه باندې زمکه ګَرَوَل شروع کړل. هغوئې ورپاخيدلو، چې اُوئې کتل نو خاوره لرې شوې وه او يوه کټه ښکاريدله! هغوئې چې څنګه هغه کټه لرې کړه نو د هغې نه لاندې يو دَم د اوبو چينه را اوتله او دومره اوبه را اووتلې چې ټول لښکر اوڅښلې، ټولو ښاروو هم ښې ډيرې اوبه اوڅښلې او لښکريانو ترينه خپل مشکونه هُم ډك کړل، بيا ئې هغه چينه هُم دغسې روانه پريښودله او لښکر مخکښې روان شو. (الکامل فی التاریخ ج۳ ص۴۵۱) **د اللهُ رَبُّ الْعِزَّت دې په هغوئې رحمت وي او د هغوئې په خاطر دې زمونږه بے حِسابه بخښنه اوشي.**

اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيِّيْن صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم.

قطعہ بے آب ہو، بے چین ہو بے تاب ہو
پیاس کی ہو دور شدت، تم پڑھو دل سے نماز

چې کوم ځائے نه وي آب، او تاسو ئې ډير بے تاب
لړې به شي د تندې شِدَّت، مونځ اوکړئ په اخلاص

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

مونږ ته د لـمانځه نه راحَت را اورسوئ!

اے د لـمانځه عاشقانو! چې کله څه مصيبت راشي يا څه بلا نازله شي يا څه نازکه معامله پيښه شي نو فوراً د لـمانځه په ذريعه مدد غوښتل پکار دي. زمونږه خوږ آقا مکّی مَدَنی مُصطَفیٰ صَلَّی اللہُ عَلَیہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ته به چې څه اَهَمه مسئله پيښه شوه نو لـمانځه کښې به مشغول شولو. ولې چې لـمونځ د ټولو اَذکارو او دُعاګانو جامِع (يعني پوره کوونکے) دے، د دې په بَرَکت د غم درد نه نجات حاصليږي. هُم دا وجه ده چې زمونږه خوږ مَدَني تاجدار صَلَّی اللہُ عَلَیہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم به حضرت بِلال رَضِیَ اللہُ عَنہُ ته فرمائيل: ”اے بِلاله! مونږ ته د لـمانځه نه راحَت را اورسوئ“ (معجم کبیر ج٦ ص۲۷۷ حدیث۶۲۱۵) (يعني اے بِلاله! اذان اوکړه چې مونږه لـمانځه

کښې مشغول شو او مونږ ته راحت حاصل شي) حضرتِ سَیِّدُنا عبدُالله اِبنِ مسعود رَضِیَ اللہُ عَنْہُ فرمائي: چې کله ته د آسمان نه څه (د کړ کوړ وغيره ويروونکے) آواز واورې نو لـمانځه ته مُتَوَجِّه شه (شرح البخاری لابن بطّال ج۳ ص۲٦) **مبسُوط** کښې دي: چې کله تِياره خوره شي يا ډيرې تيزې هواګانې لګيدل شروع شي نو هغه وخت لـمونځ کول بهتر دي. د حضرتِ سَیِّدُنا عبدُالله اِبنِ عبّاس رَضِیَ اللہُ عَنْہُمَا په باره کښې منقول دي چې بَصره کښې زَلزَله راغله نو هغوئي رَضِیَ اللہُ عَنْہُ لـمونځ اوکړو. (مِرقاةُ الْمَفَاتِيح ج۳ ص۵۹۸)

د دوه رکعاتو د مُستَحَب کيدو موقعے

حضرت عَلَّامه مولانا مُفتي مُحمد امجد علي اعظمي رَحْمَۃُ اللہِ عَلَیْہ فرمائي: که سخته سيلئ راشي يا د ورځې سخته تِياره خوره شي يا د شپې خوفناکه رنړا خوره شي يا مسلسل ډير باران وريږي يا ډيره ګلئ وريږي يا آسمان سُور شي يا تندرونه پريوځي يا ډير ستوري ماتيږي يا طاعون وغيره وَبا خوره شي يا زلزلے راشي يا د دُښمن ويره وي يا بل څه خوفناك کار پيښ شي، د دې ټولو د پاره دوه رکعاته **لـمونځ مُستَحَب** دے. (عالمگیری ج۱، ص۱۵۳ (بهار شريعت ج۱، ص ۷۸۸)

چې کله د تحرير په دوران کښې زلزله راغله (حِکايت)

اِمام فخرُ الدِّين رازي رَحْمَۃُ اللہِ عَلَیْہ فرمائي: نن سحر يکم مُحَرَّمُ الْحَرَام 602 هجري ما د دې کتاب (يعني د تفسيرِ کبير) پاڼې ليکلې چې ناڅاپه د زَلزَلے جټکے راغلې او تيز آواز راغے! ما خلق اوليدل چې هغوئي په چغو چغو او په زارئ زارئ دُعاګانې کوي. چې بيا کله زمکه په سکون شوه، مزيداره هوا چليدل شروع شوه او حالات د معمول مطابق شو نو خلقو بيا خپل حرکتونه شروع کړل او هُم هغسې فُضُول او بے هوده کارونو کښې مشغول شو او دا ترينه هير شو چې لږ ساعت مخکښې هغوئي چغې او سُورې وهلې، د الله پاك نوم ئې يادولو او هغه ته ئې په زارئ زارئ سوالونه کول. (تفسيرِ کبير ج۷ ص۲۲۳)

بنده په مصيبت کښې رب يادوي او.....

درويشتمه (23) سيپاره سُوْرَةُ الزُّمَر آيت نمبر 8 کښې اِرشاد کيږي:

وَ اِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهٗ مُنِيْبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا خَوَّلَهٗ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوْٓا

اِلَيۡهِ مِنۡ قَبۡلُ

[مَفهُوم]ترجمۂ کنزُالاِیمان: او چې کله انسان ته څه تکليف اورسي، خپل رب يادوي، هُم د هغه په طرف ښکته غاړه ايښودونکے، بيا چې کله الله هغه ته له خپل طرفه څه نعمت ورکړو نو ترينه هير شي د څه د پاره ئې چې مخکښې ياد کړے وو.

او يوولسمه (11) سيپاره، سُوۡرَۃُیُوۡنُس آيت نمبر 12 کښې اِرشاد کيږي:

وَ اِذَا مَسَّ الۡاِنۡسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنۡۢبِہٖۤ اَوۡ قَاعِدًا اَوۡ قَآئِمًا ۚ فَلَمَّا كَشَفۡنَا عَنۡهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنۡ لَّمۡ يَدۡعُنَاۤ اِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ ؕ

[مَفهُوم]ترجمۂ کنزُالاِیمان: او چې کله انسان ته تکليف رسي نو مونږه يادوي په ملاسته او په ناسته او په ولاړه، بيا چې کله مونږه د هغه نه تکليف لرې کړو نو لاړ شي لکه په څه تکليف رسيدو ئې چې مونږه هډو کله ياد کړي نه وو.

صَدۡرُالۡاَفَاضِل حضرت مولانا سيِّد نعيم الدِّين مُراد آبادي رَحۡمَۃُاللہِعَلَیۡہ د دې آيت نه لاندې ليکي: مقصد دا دے چې انسان د مصيبت په وخت کښې ډير زيات بے صبره دے او د راحت په وخت کښې ډير زيات ناشُکره، چې کله ورته تکليف اورسي نو په ولاړه، ملاسته، ناسته هر حال کښې دُعا کوي، چې کله ترينه الله تکليف لرې کړي نو شُکر نه ادا کوي او خپل سابِقه (يعني تير حالت) طرف ته اوګرځي، دا حال د غافِل [انسان] دے، د مومِن عاقِل (يعني د عقلمند مسلمان) حال د دې خلاف دے، هغه په مصيبت او بلا صبر کوي، په راحت او سکون کښې شُکر ادا کوي، د تکليف او راحَت په ټولو حالاتو کښې د الله پاک په دَر کښې ژړا فرياد او دُعا کوي او يو مقام د دې نه هُم اعلیٰ دے چې هغه مومنانو کښې هُم مخصوصو بندګانو ته حاصِل دے چې کله څه مصيبت او بلا راشي په هغې صبر کوي، قضائے اِلٰهی باندې د زړه نه راضي اوسي او په ټولو حالاتو کښې شُکر کوي. (خَزائِنُ الۡعِرفان ص۳۹۳)

اودس او لمونځ د بيمارو نه بچ کول کوي

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼړو! لمانځه کښې چې څنګه د مصيبتونو علاج دے، هم دغسې

پېکښې د بيمارو علاج هُم دے. پخپله طبيبانو دا خبره منلې ده چې اودس کولو والا کس دِماغي مرضونو کښې ډير کم اخته کيږي، لـمونځ گُزاره په جُنُون (يعني ليونتوب) او د تورې د بيمارو نه اکثر محفوظه اوسي، لـمانځه د پاره ورځ کښې ډير ځله اودس کولو کښې اندامونه وينځلے کيږي او لـمونځ گُزاره کس جامے هُم صفا سُتره ساتي، ځکه د گندگۍ او ناپاکۍ نه حفاظت کښې اوسي او ښکاره خبره ده چې گندگي د ډيرو بيمارو جرړه ده.

لـمانځه کښې شِفا ده

حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو هُرَيره رَضِیَ اللهُ عَنْهُ بيان کوي چې يو ځل ما لـمونځ اوکړو او د سرکارِ مدينه صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په خنگ کښې کښيناستلم، خوږ آقا صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اُوفرمائيل: آيا ستا په خيټه کښې درد دے؟ ما عرض اوکړو: آو جي. خوږ نبي صَلَّی اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اُوفرمائيل: قُمْ فَصَلِّ، فَاِنَّ فِی الصَّلَاۃِ شِفَآءً. يعني "پاڅه او لـمونځ اوکړه ځکه چې لـمانځه کښې شِفا ده." (اِبنِ مَاجَه ج٤ ص٩٨ حديث٣٤٥٨)

بے عدد امراض سے محفوظ رکھے گی تمہیں
حق سے دلوائی گی صحت، تم پڑھو دل سے نماز

بچ به مــو ساتي دا د بيشميره مــرضونو نــه
در به کړي الله صِحت، مونځ اوکړئ په اخلاص

صَـلُّوْا عَـلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د لـمانځه په ذريعه د جِسماني او روحاني بيمارو نـه د شـفا وغـيره مُتَعَـلِّق 21 مَـدَنـي گلونه

(وړومبي شپږ مدني گلونه د "اِبنِ ماجه حاشيه سندهي" جِلد 4 صفحه 98 نه او بقيه د "فيض القدير" جِلد 4 صفحه 689 نه پيش کړے شوي دي)

﴿۱﴾ لـمونځ د زړه، معدے او کولـمو وغيره په مرضونو کښې شِفا ورکوي ﴿۲﴾ لـمونځ د غم درد احساس هيروي يا ئې کم کړي ﴿۳﴾ لـمانځه کښې بهترين وررزش دے ځکه چې د دې د قيام، رُکوع

او سَجْده وغيره کولو سره د بدن اکثر جوړونه حرکت کوي ﴿٤﴾ د نزلے، زُکام د مريض د پاره اوګږده سَجْده ډيره زياته فائده منده ده ﴿٥﴾ **سَجْده** کولو سره بنده پوزه خلاصيږي ﴿٦﴾ کولـمو کښې جمع شوي غير ضروري موادو ته حرکت ورکولو او ويستلو کښې سَجْده ډيره مددګاره ثابتيږي ﴿٧﴾ **لـمانځه** سره ذِهن صفا کيږي او د غُصّے اور ورسره مړ کيږي ﴿٨﴾ **لـمونځ** سره رزق راځي ﴿٩﴾ د صحت حفاظت کوي ﴿١٠﴾ تکليف لرې کوي ﴿١١﴾ بيماري لرې کوي ﴿١٢﴾ د زړه طاقت زياتوي ﴿١٣﴾ د خوشحالئ ذريعه جوړيږي ﴿١٤﴾ سستي لرې کوي ﴿١٥﴾ شرحِ صدر کوي يعني سينه خلاصوي ﴿١٦﴾ رُوح ته خوراك ورکوي ﴿١٧﴾ زړه روښانه کوي ﴿١٨﴾ مخ ځَلَوي ﴿١٩﴾ برکت پيدا کوي ﴿٢٠﴾ خدائے رحمٰن ته نزدے کول کوي او ﴿٢١﴾ شيطان لرې زغلوي. (دا فائدے په دې صورت کښې حاصليدے شي چې لـمونځ اطمينان سره په صحيح طريقه ادا کړے شي)

دور ہوں بیماریاں بے کاریاں ناکامیاں
دل میں داخل ہو مسرت، تم پڑھو دل سے نماز
لرې به شي بيـمارئ، بـے روزګارئ او ناکامئ
زړه کښې به موشي مُسَرَّت، مونځ اوکړئ په اخلاص
صَـلُّوْا عَـلَى الْـحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

کوم نبي کوم لـمونځ ادا کړے وو

بعضو انبيائے کرامو عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام د مختلفو وختونو لـمونځونه جُدا جُدا موقعو کښې ادا کړي وو. **الله** تعالیٰ د خپلو هغه محبوبانو هغه بنکلي اداګاني په مونږه غلامانِ مُصطَفىٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم باندې فرض کړې.

د سحر لـمونځ

په فتاوٰی شامي کښې دي: حضرتِ سَيِّدُنا آدَم صَفِـيُّ الله عَلَيْهِ السَّلَام د سحر کيدو په شُکرانه کښې دوه رکعاته کړي وو نو دا د سحر **لـمونځ** شو. (رَدُّالْمُحْتَار ج٢ص١٦)

د الله رَبُّ الْعِزَّت په رَحمت په جَنَّت کښې رنړا رنړا او نُور نُور دے. چې کله حضرتِ سَیِّدُنا آدم عَلَيْهِ السَّلَام زمکې ته د خپلو مبارکو قدمونو شَرف ورکړو نو شپه ئې اوليدله او بيا سحر شو نو خوشحاله شولو او په شُکرانه کښې ئې د **سحر لـمونځ** ادا کړو.

د ماسپښين لـمونځ

حضرت سیّدُنا اِبراهيم خليلُ الله عَلَيْهِ السَّلَام د خپل فرزند (يعني ځوئ) د ژوند د بچ کيدلو او د ګډ قربانولو په شکريه کښې د ماسپښين په وخت کښې څلور رکعاته ادا کړل نو دا د ماسپښين لـمونځ شو. (شرح معانی الآثار ج۱ ص۲۲٦ حديث۱۰۱٤ مُلَخَّصاً)

د مازيګر لـمونځ

حضرت سیّدُنا عُزير عَلَيْهِ السَّلَام سل کاله پس ژوندے کړے شو. هغې نه [يعني ژووندي کيدلو نه] پس هغوئې څلور رکعاته ادا کړل نو دا د مازيګر لـمونځ شو. (شرح معانی الآثار ج۱ ص۲۲٦ حديث۱۰۱٤)

سَل کاله پس دوباره ژوندے کړے شو (حِکايت)

د حضرت سیّدُنَا عُزير عَلَيْهِ السَّلَام حکايت ډير زيات خوندور دے. په حُکمِ خُداوندي (يعني د خدائے په حکم) هغوئې سلو کالو پورې وفات شوے وو. د هغوئې د سورلئ خر خاورې شوے او شيندلے شوے وو. خو د هغوئې خوراك او اُوبه يعني کهجورې او دَ کَوَرو اوبه صَحيح سالِم (يعني سلامَت) وو. سل کاله پس الله پاك هغوئې دوباره را ژوندے کړلو. او د هغوئې په مخکښې ئې **خر** هم راژوندے کړو. (تفسير خزائِنُ الْعِرفان ص۹۰ ماخوذاً) د هغې نه پس هغوئې عَلَيْهِ السَّلَام د مازديګر لـمونځ ادا کړو ځکه چې هغه د ماښام وخت وو [شرعي ماښام نه مُراد زوال ختميدلو نه پس د لـمر پريوتلو پورې وخت دے، او هغه مونږ چې پښتو کښې ورته ماښام وائي هغې ته مغرِب وائي].

د ماښام لـمونځ

حضرتِ سَیِّدُنا **داوُد** عَلَيْهِ السَّلَام د ماښام په وخت کښې څلور رکعاته کولو د پاره اودريدلو خو په مينځ کښې

ئې په دريم رکعت باندې سلام اوګرځَوَلو. نو د ماښام د لـمانځه درې رکعاته شو. (شرح معانی الآثار ج۱ ص۲۲۶ حدیث۱۰۱۴ مُلَخَّصاً)

د ماسخُتن لـمونځ

زمونږه خوږ خوږ آقا صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **د ماسخُتن لـمونځ** ادا کړو. (شرح معانی الآثار ج۱ ص۲۲۶ حدیث۱۰۱۴) زمونږه خوږ خوږ اقا صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم باندې د تَهَجُّد لـمونځ هم فرض وو. (فتاویٰ رضویّہ ج۷ ص۴۰۲تا۴۰۸) د ماسخُتن لـمونځ د حضور صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د اُمّت خصوصيت دے.او **پينځه وخته لـمونځ** هم. او د تَهَجُّد لـمونځ د سرکارِ مدينه صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم خصوصيت دے.

صَـلُّوْا عَـلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

لـمونځ دَ جنَّت کنجي ده

حضرت سيِّدُنا جابر رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ روايت کوي چې د اللّٰه پاك خوږ حبيب صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم اِرشاد فرمائيلے دے: د جنَّت کنجي **لـمونځ** دے. او د **لـمانځه** کنجي **اودس** دے. (ترمذی ج۱ ص۸۵ حدیث۴)

دَ جنَّت دَ دَرجاتو کنجي

حضرت مفتي احمد يار خان رَحْمَۃُ اللّٰہِ عَلَیْہ د دې حديث پاك نه لاندې ليکي: يعني د جنَّت د درَجاتو کنجي **لـمونځ** دے. لِهذا دا حديث د دې خلاف نه دے چې د جنَّت کنجي کلِمه طَيِّبه ده. ځکه چې (د دې نه مراد) هلته د نفسِ جنَّت (يعني پخپله د جَنَّت) کنجي مُراد ده. اګر چې د لـمانځه شرائِط ډير دي. وخت، قبلے ته مخ کول وغيره. خو طهارت ډير اهم دے. ځکه ئې دے ته د لـمانځه کنجي وئيلي ده. (مِراٰۃ المناجیح ج۱ ص۲۴۰) حضرت سيِّدُنا شيخ عبدُالحق مُحَدِّث دِهلوي رَحْمَۃُ اللّٰہِ عَلَیْہ فرمائي: "څنګه چې دروازه د کنجئ نه بغير نه شي بيرته کيدے. هم دغسي به د جنَّت دروازه هم د **لـمانځه** نه بغير نه بيرته کيږي. ځکه **لـمانځه** ته د اِيمان په لَفظ سره تَعبِير ورکړے شوے دے. (اشعۃ اللمعات (اُردو) ج۱ ص۵۴۲)

د کنجۍ غاښي

تابعي بزرګ حضرت سيّدنا **وَهْب** بن مُنبِّه رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه نه چا تپوس اوکړو چې آيا لَآاِلٰهَ اِلَّا اللهُ دَ جنَّت کنجي نه ده؟ هغوئي ارشاد اوفرمائيلو: ولې نه! خو د هرې کنجۍ غاښي وي که تا د غاښو والا کنجي راوړله نو جندره [يعني تَاله] به خلاصه شي کني نه به خلاصيږي (بُخاری ج۱ ص۴۱۹) صَحابي اِبنِ صَحابي حضرت سيّدُنا عبدُالله بن عبَّاس رَضِیَ اللهُ عَنْهُمَا ته چې د (تابعي بزرګ) **وَهْب** بن مُنبِّه رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه خبره اوکړے شوه نو هغوئي اُوفرمائيل: چې **وَهْب** رښتيا وئيلي دي. آيا زه تاسو ته د هغه غاښو په باره کښې اُو نه وايم چې هغه څه دي؟ بيا هغوئي **لـمونځ**، زکوٰة، او احکامِ اسلام بيان کړل. (الروض الانف ج٤ ص٣٩١) **عُمدَةُ القارى** کښې دي چې: د دې (يعني د جنَّت د) کنجۍ غاښي فرائِض او واجِبات ادا کول او ګناهونو نه بچ کيدل دي. (عُمدةُالقاری ج٦ ص٤ مُلَخَّصاً)

هر مسلمان جَنَّتي دے

اے **عاشقانِ رَسُول**! که چا په فرائضو او واجباتو کښې کوتاهي يعني کمي اوکړه او ګناهونو نه ئې ځان اُو نه ساتلو خو د ايمان د سلامتۍ سره د دې دُنيا نه رُخصتيدلو کښې کامياب شو نو هغه به جَنَّت ته ضررور داخليږي. که **الله** اوغواړي نو په خپل رحمت به ئې بے حسابه جَنَّت ته داخل کړي او **مَعَاذَالله** که د ګناهونو په سبب عذاب ورکړي نو بيا به هُم آخر جَنَّت ورکړي. خو مونږه د جَهنَّم نه [د **الله**] پناه غواړو، قَسَم په خُدائے! د يو ساعت کروړمه حِصَّه هُم خوك د جَهنَّم عذاب نه شي برداشت کولے.

کہیں کا آہ! گناہوں نے اب نہیں چھوڑا!

عذابِ نار سے عطار کو بچا یارب

(وَسائلِ بخشِش (مُرَمَّم) ص ۷۷)

صَـلُّوْا عَـلَى الْـحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

اوداسه کښې کيدونکي بعضي غَلَطۍ

او د حديث شريف د دې حِصَّے ''د لـمانځه کنجي اودس دے'' نه د **اودس** د اَهَمِّيَّت اندازه لګيدے

شي. اودس تَوجُّه سره کول پکار دي چې د هغې فرض څه چې سُنَّت هُم پاتې نه شي. اوګورئ چې ځوک يو پاؤ شوده هُم تودولو د پاره په نغري کيږدي نو ډير په خيال ورته ګوري، ځکه چې هغه په دې خبره پوهيږي چې که ما لږ غفلت هُم اوکړو نو شوده په خوټکيدو کښې ضائع کيدے شي، د معمولي نقصان نه د بچ کيدو د پاره خو انسان مسلسل خيال ساتي خو افسوس! نن صبا د بے ځايه تادئ په وجه اکثر خلق د اوداسه د سُنَّتو هيڅ خيال نه ساتي بلکه بعضې وخت خو د فرائضو پرواه هُم نه کوي! د مثال په طور خُله وينځلو کښې د خُلې دننه ټولو حِصَّو ته او د غاښونو ټولو کړکو وغيره ته اوبه رسيدل پکار دي او پوزه کښې اوبه اچولو کښې نرم هډوکي ته رسيدل پکار دي. اوداسه کښې داسې خُله وينځل او پوزه کښې اوبه اچول سُنَّتِ مُؤَکَّدَه او غُسل کښې فرض دي خو اکثر خلق ليدلې شوي دي چې خُله وينځلو کښې زر زر درې ځله هسې رسمي طور اوبه واچوي او زر ئې تُوک کړي او د پوزې په سر پورې هسې درې ځله اوبه اومږي. اوداسه کښې يو نيم ځل داسې کول بد او د دې عادت جوړول ګناه ده. او که غُسل کښې ئې داسې اوکړل نو غُسل هډو اونشو. هُم دغسې دواړه لاسونه څنګلو پورې داسې وينځل پکار دي چې د اوبو [د نل، لوټے وغيره د ټوټئ] داره څنګلې پورې صحيح اوبهيږي [يعني داره د بره نه شروع کول او ښکته څنګلې پورې بوتلل پکار دي] خو يو شمير خلق داسې هُم دي چې په چونګ کښې اوبه واخلي او د مړوند نه ئې ښکته اوبهيوي، داسې وينځلو سره څنګل بلکه د مړوند په ډډو باندې هُم د اوبو نه بهيدلو امکان وي، هُم دغسې دا لحاظ هُم ضروري دے چې يو وړوکے سُور ويښته (د انسان په بدن چې هغه سره واړه واړه نرم ويښته وي هغه) هُم اوچ پاتې نه شي. که اوبه د يو ويښته په جرړه اوبهيدلې او پاسنۍ حِصَّه ئې اوچه پاتې شوه [يعني صحيح اوبه پرې اُو نه بهيدلې] نو **اودس** به نه کيږي. فِکر اوکړئ د اوداسه بے احتياطۍ د آخرت د څومره غټ نقصان باعِث جوړيږي. د اوداسه د ضروري معلوماتو حاصلولو د پاره د مَکۡتَبَةُالۡمَدِيۡنه کتاب "**د لمانځه احکام**" کښې شامِله رِساله "**د اودس طريقه**" ضرور اولوَلئ.

که يو اسلامي ورور هُم کوشش اوکړي نو...

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼو! د اوداسه، غُسل او **لمانځه** صحيح طريقه زده کولو او د دُنيا او آخرت

ډيرې ښيګړې حاصلولو د پاره د دعوتِ اسلامي مَدَني ماحول سره هر وخت خپل تَعَلُّق مضبوط ساتئ. ستاسو د ترغيب د پاره يو مَدَني سپرلے پيش کووم: د ډيره اسماعيل خان يو اِسلامي وررور د خپل ژوند يوه غټه حِصَّه د عِلمِ دِين نه د لرې والي په وجه ګناهونو کښې تيره کړه. يوه ورځ د نزدے کلي يو اوسيدونکے **مُبَلِّغِ دعوتِ اسلامي** د هغوئي کلي ته تشريف راوړو، هغوئي د مازديګر د لـمانځه نه پس د **علاقائي دورے** ترکيب جوړ کړو، د ماښام د لـمانځه نه پس ئې د سُنَّتو ډك بيان اوکړو او د بيان په آخره کښې ئې **هفته واره د سُنَّتو ډکه اِجتِماع** کښې د شرکت ترغيب هُم ورکړو. هغه اِسلامي وررور اِجتِماع کښې د شرکت نِيَّت خو اوکړو خو د دعوتِ اسلامي مَدَني مرکز د کلي نه د ډير لرې کيدو په وجه ئې اِجتِماع کښې شرکت اونکړے شو. بله هفته هغه اِسلامي وررور بيا تشريف راوړو او د **علاقائي دورے** ترکيب ئې جوړ کړو، او د ماښام د لـمانځه نه پس ئې د سُنَّتو ډك بيان اوکړو هُم دغسې يوه مياشت تيره شوه خو هغه اِجتِماع کښې شرکت اونکړے شو. دريم ځل هم هغه اِسلامي وررور مَدَني قافلے سره هغه کلي ته تشريف راوړو او د اِنفرادي کوشش په ذريعه ئې سره د هغه اِسلامي وررور درې څلور نور اِسلامي وررونړه هُم د اِجتِماع د پاره تيار کړل. دا ځل هغه هفته واره د سُنَّتو ډکه اِجتِماع کښې شرکت کولو کښې کامياب شو. د سُنَّتو ډك بيان نه پس د ذِکر و دُعا ترکيب اوشو، د دُعا په دوران کښې ئې چې د ژړاګانو رِقَّت ناك [يعني زړه نرمولو والا] منظر اوليدلو نو هغه ته هُم ژړا ورغله. د اِجتِماع بَرَکتونه سمدستي ښکاره شو او هغه پخه اراده اوکړه چې اِنْ شَآءَاللّٰه زه به **مَدَني قَافِلَه** کښې ضرور سفر کووم. بلې هفته وارې د سُنَّتو ډکې اِجتِماع ته هغه [د خپل کلي نه] يواځې راغلو او د اِجتِماع په صبا له د مَدَني قافلے مسافر جوړ شو. اَلْحَمْدُلِلّٰه مَدَني قَافِله کښې د سفر په بَرَکت د هغه په **لـمانځه**، اوداسه او غُسل کښې چې کومې غَلَطئ وې هغه لرې شوې او ډيرې دُعاګانې ئې هُم زده کړې. د ګناهونو نه ئې توبه اوکړه او خپل ځان ئې په مَدَني رنګ کښې رنګ کړو. چې کله د قافِلے نه کور ته را روان شو نو په سر ئې د عِمامے تاج ځليدلو، خلق ډير حيران شو چې په ده کښې دا تبديلي څنګه راغله؟ يو څو ورځې پس ئې هِمَّت اوکړو او **جُمات کښې ئې د "فيضانِ سُنَّت درس هُم شروع کړو،** د فيضانِ سُنَّت د درس په بَرَکت درې نورو اِسلامي وررونړو هُم د عِمامے شريفې تاج په سر کړو، د هغې نه پس هغوئې ټولو باقاعدګئ سره هفته واره د سُنَّتو ډکه اِجتِماع کښې شرکت کول شروع کړو او په قلاره قلاره د

هغوئي په کلي کښې هُم د مَدَني کارونو مَدَني سپرلے راغے.

آؤ مدنی قافلے میں ہم کریں مل کر سفر
سنّتیں سیکھیں گے اس میں اِنْ شَآءَاللّٰہ سربسر

(وَسائلِ بخشِش (مُرَمَّم) ص ٦٣٥)

راځئ چې اوکړو مَدَني قَافِلَه کښې په شريکه ټول سفر
زده بـه کړو په دې کښې سُنَّتونه اِنْ شَآءَاللّٰه سـر بسر

لـمونځ نُور دے

د حضرت سيِّدُنا ابو مالِك اَشعَري رَضِیَ اللہُ عَنْهُ نه روايت دے چې د اللّٰه پاك خوږ نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائيلي دي: اَلصَّلَاةُ نُوْرٌ. يعني لـمونځ نُور دے. (مُسلِم ص١٤٠ حديث٢٢٣)

د لـمانځه د نُور کيدو مطلب

حضرت سيِّدُنا امام ابو زکَرِيّا يحيٰي بن شَرَف نَوَوِي رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه د **لـمانځه** د نُور کيدو په وضاحت کښې ليکي چې: ❖ د دې معنٰی دا ده، چې څنګه د نُور په ذريعه رنړا حاصليږي هم دغه رنګې **لـمونځ** هُم د ګناهونو نه ساتل کوي. او د بے حيائي او بدو خبرو نه منع کول کوي او سمه لار ښائي. ❖ د يو قول مطابق د دې معنٰی دا ده چې: د **لـمانځه** اجر و ثواب به د قيامت په ورځ د لـمونځ ګُزاره د پاره نُور وي. ❖يو قول دا دے چې: د دې مطلب دا دے چې په ورځ د قيامت به لـمونځ د **لـمونځ** ګُزاره په مخ باندې نُور جوړ شوے ښکاري. او په دنيا کښې به هم د لـمونځ ګُزاره مخ روښانه وي. (شرح مُسلِم ج٢ ص١٠١ مُلَخَّصاً)

د سَجدے نښه به پُل صِراط باندې د بيتړئ کار کوي

حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه د دې حديثِ پاك لاندې ليکي: يعني لـمونځ د مسلمان د زړه، مخ، قَبَر او د قيامت رنړا ده. پُل صِراط باندې به د سَجدے نښه د بيتړئ (يعني د ټارچ) کار ورکوي. ربّ (تعالٰی) فرمائي:

نُوۡرُهُمۡ یَسۡعٰی بَیۡنَ اَیۡدِیۡهِمۡ (پ٢٨، التحريم: ٨) ([مَفهُوم] ترجمهٔ کنزُالاِيمان: د هغوئي نُور به منډې وهي د هغوئي مخې ته) (مِراٰةُ الْمَنَاجِيح ج١، ص٢٣٢)

پڑھتے رہو، نماز تو چہرے پہ نور ہے
پڑھتا نہیں نماز وہ جنت سے دور ہے
د هغه په مخ وي نُور، چې هميش کـوي لـمونځونه
هغه لرې د جَنَّت دے چې څوك نه کوي لـمونځونه
صَـلُّوْا عَـلَى الْـحَبِيْب!   صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَـمَّد

لـمونځ د دِين ستن ده

خوږ مَدَني آقا صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد فرمائيلے دے: **لـمونځ** د دِين ستن ده، چا چې دا قائم اوساتو هغه دِين قائم اوساتو او چا چې دا پريښودو هغه دِين را اُوغورزوو. (مُنْيَةُ الْمُصَلِّى ص۱۳)

ځليدلي مخونه

منقول دي چې کله قيامت قائم شي نو لـمونځ گُزارو ته به ډلې په ډلې جَنَّت ته د تللو حُکم کيږي چې کله ورومبۍ ډله جَنَّت کښې داخلولو د پاره راوستلے شي نو د هغوئي **مخونه** به د ستورو په شان ځليږي، **فرښتے** به د هغوئي استقبال کوي او د هغوئي نه به تپوس کوي چې تاسو څوك ئې؟ هغوئي به وائي: مونږه د اُمَّتِ **مُحَمَّديه** عَلٰی صَاحِبِهَا الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام **لـمونځ گُزاره** يو. بيا به ترينه تپوس کيږي: ستاسو د اعمالو (يعني لـمونځونو) څه حال وو؟ هغوئي به وائي: مونږ به چې څنګه اذان واوريدو نو د **اودس** د پاره به پاڅيدلو، د دُنيا يو څيز هُم مونږه د دې نه نه شو حصارولے. **فرښتے** به وائي: تاسو د هُم دې مُستَحِق [يعني حقداران] ئې (چې تاسو جَنَّت ته داخل کړے شئ) بيا به دويمه ډله جَنَّت ته داخلولو د پاره راوستلے شي چې د هغوئي ښائست به د ورومبۍ ډلې نه زيات وي، د هغوئي **مخونه** به د **سپوږمۍ** په شان ځليږي، **فرښتے** به د هغوئي نه تپوس کوي: تاسو څوك ئې؟ هغوئي به وائي: مونږه **لـمونځ** کوونکي وو، بيا به ترينه تپوس کوي: ستاسو د لـمونځونو څه حال وو؟ هغوئي به وائي: مونږ به د **لـمانځه** د وخت نه مخکښې د **لـمانځه** د پاره اودس اوکړلو (او چې اذان به مو واوريدو نو فوراً به جُمات ته حاضريدلو). **فرښتے** به وائي: تاسو د هُم دې مُستَحِق [يعني حقداران] ئې. بيا به دريمه ډله جَنَّت ته داخلولو د پاره

راوستلے شي چې د هغوئي مُقام او مَرتَبه او ښائست به د وړومبنو ډلو نه ډېر زيات وي، د هغوئي مخونه به د لمر د سترګې په شان روښانه وي، فرښتے به د هغوئي نه تپوس کوي: تاسو دومره ښائسته او دومره اعلٰی مُقام والا څوك ئې؟ هغوئي به وائي: مونږ به هميشه لمونځ کولو. فرښتے به ترينه تپوس کوي: ستاسو د لمونځونو څه حال وو؟ هغوئي به وائي: مونږه به د اذان کيدو نه مخکښې جُمات کښې موجود وو او اذان به مو جُمات کښې اوريدلو. فرښتے به وائي: تاسو د هُم دې مُستَحِق [يعني حقداران] ئې. (قُوتُ القُلُوب ج٢ ص١٦٨)

اک روز مومنو! تمہیں مرنا ضرور ہے
پڑھتے رہو نماز تو چہرے پہ نور ہے
يوه ورځ به مومنانو! مره کيږئ تاسو ضرور
کوئ ډير ډير لمونځونه نو په مخ به مو وي نُور

د جنتونو دروازے بيرته کيږي

اَللّٰهُ اَکْبَر! لمونځ څومره ښکلے عبادت دے. چې د دې د شروع کولو سره د جَنَّت دروازے بيرته کيږي چنانچه،

حضرت سيِّدُنا ابواُمامه رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ نه روايت دے چې د شَهَنشاهِ دوعالم صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمانِ مُعظَّم دے: کله چې بنده په لمانځه اُودريږي نو د هغه د پاره د جنتونو دروازے بيرته کړے شي. او د هغه او د هغه د پروردګار د مينځه حِجابات (يعني پردے) لرې کړې شي.او حُورِ عِين (يعني غټو غټو سترګو والا حورې) د هغه استقبال کوي تر څو چې نه پوزه سونړ کړي نه ارغشے اوکړي [يعني غاړه تازه نه کړي].(مجمع کبير ج.٨. ص٢٥٠ حديث٧٩٨)

څه فرښتے په رکوع کښې دي او څه په سجده کښې

حضرت سَيِّدُنا ابوسَعيد رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ نه روايت دے چې تاجدارِ مدينه صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائيلے دے : اللّٰه پاك داسې يو څيز هُم نه دے فرض کړے چې هغه د توحيد او لمانځه نه بهتر وي. که د دې نه بهتر څه څيز وے نو هغه به ئې ضرور په فرښتو باندې فرض کړے وے. په هغوئي (يعني فرښتو)

کښې خوك په ركوع كښې دی او خوك په سَجْدہ کښې.(اَلْفِرْدَوْس بِمَأثُور الْخِطَاب ج.١. ص.١٦٥. حديث٦١٠)

د عرش فرښتے د مسلمانانو د پاره بخښنه غواړي

منقول دي چې كله الله پاك ووه (7) آسمانونه پيدا کړل نو هغه ئې د فرښتو نه ډك كړل. هغوئي د لـمانځه کولو عبادت کوي. او يو ساعت هم تَساهُل (يعني غَفلَت) نه كوي. الله پاك د هر آسمان والؤ د پاره د عبادت يو خاص قسم مُقرر كړے دے. چنانچه بعضې آسمان والؤ باندې دا عبادت مُقرَّر شوے دے چې هغوئي دې د صُور (يعني شپيلئ) پوكلو پورې په ښپو ولاړ اوسي. د يو آسمان والا په ركوع كښې ښكته شوي دي. د يو آسمان والا په سَجْدہ كښې دي، د يو آسمان والؤ وَزَرے د الله پاك د جَلال په وجه زوړندې دي، عِلِّيِّين (يعني د ووم آسمان) والا او د عرش والا فرښتے د عرشِ اِلهي نه چاپيره طواف كوي. او د الله پاك حَمد او ثنا وائي او د زمكې والؤ د پاره د بخښنې دُعاګاني کوي. د مسلمانانو د فضيلت په وجه دا ټول عبادتونه په يو لـمانځه كښې را جمع كړے شوي دي، لپاره د دې چې دوئي (يعني مسلمانانو ته) د هر آسمان والؤ په عبادت كښې برخه مِلاؤ شي. (مُكَاشَفَةُ الْقُلُوب ص٢٢٢..مکاشَفَۃُالقُلوب(اُردو)ص ٤٥١ مُلَخَّصاً)

دربارِ مصطفٰی میں تمہیں لیکے جائے گی خالق سے بخشوائے گی اے بھائیو! نماز

دربارِ مُصطَفىٰ ته به مو بوځي دغه مونځ
په الله به مو اوبخښي اے وروره دغه مونځ
صَـلُّوْا عَـلَى الْـحَبِيْب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

يولاكھ فرښتے

حضرتِ سَيِّدُنا اِمام محمّد بن محمّد غزالى رَحْمَةُ اللهِ عَلَيه فرمائی: چې كله مؤمن بنده لـمونځ كوي نو هغه باندې د فرښتو لس صفونه تَعَجُّب [يعني حيرانتيا] كوي. د هغوئي هر يو صف د لسو زرو وي. او الله پاك په هغه بنده باندې د هغه يو لكو فرښتو په مخكښې فخر كوي. (اِحيَاءُ الْعُلُوم ج١ ص٢٣١.اِحیاءُالعُلوم(اردو) ج١ص٥٢٦)

د فرښتو د تَعَجُّب کولو وجه

اِمام محمّد بِن محمّد غزالي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د دې روايت بيانولو نه پس فرمائي: د دې وجه دا ده چې د بنده په لمانځه کښې قِيام و قُعُود او رُکُوع او سُجود راجمع شوي دي. او الله تعالیٰ دا څلور ارکان په څلويښت زره فرښتو تقسيم کړي دي. قيام (يعني ولاړې اوسيدونکې) فرښتے به تر قيامته پورې رُکُوع نه کوي. سَجْده کوونکې به تر قيامته پورې د سجدے نه سر نه راپورته کوي. هم دغه حال د رُکُوع او قعده کوونکو دے. ځکه چې الله پاك فرښتو ته کوم قُرب (يعني خپل ځان ته د نزديکت) شرف او رتبه ورکړې ده (د هغې مطابق) په هغوئي باندې هميشه په يو حالت اوسيدل لازم دي. په هغې کښې کمے زياتے نه شي کيدے. الله تعالیٰ د هغوئي مُتَعَلِّق په سيپاره 23 سُوۡرَةُالصّٰٓفّٰت آيت نمبر 164 کښې ارشاد فرمائي:

وَ مَا مِنَّاۤ اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعۡلُوۡمٌ ﴿۱۶۴﴾ [مَفهُوم ترجمهٔ کنزُالاِيمان: او فرښتے وائي، په مونږ کښې د هر يو، يو مقام معلوم دے.

تفسير "صِراطُ الْجِنان" جلد 8 صفحه 357 نه تر 358 کښې د دې بيان شوي آيت کريمه د دې حِصّے (وَمَا مِنَّاۤ يعني په مونږ کښې د هر يو د پاره) نه لاندې دي (چې د دې يو) تفسير دا دے چې حضرت جبريل عَلَيۡهِ السَّلَام د حضور سيِّدِ الۡمُرسلين صَلَّی اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په دربار کښې عرض اوکړو: يا رَسُولَ الله صَلَّی اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! "زمونږ فرښتو په ډلو کښې د هرې يوے [ډلې] د پاره يو ځائے مقرر دے. چې په هغې کښې هغوئي د خپل پاك ربّ تعالیٰ عبادت کوي." حضرت عبدُالله اِبنِ عَبَّاس رَضِیَ اللهُ عَنۡهُمَا فرمائي چې په آسمانونو کښې يو لويشت ځائے هم داسې نشته دے چې په هغې کښې يوه فرښته لمونځ نه کوي يا تَسۡبِيح نه لولي. (رُوحُ البَيان، ج۷ ص۴۹۴تا۴۹۵، خازِن ج۴ ص۲۸)

صَلُّوۡا عَلَى الۡحَبِيۡب! صَلَّی اللهُ عَلٰی مُحَمَّد

لـمونځ نُور دے

حضرتِ اَبُو مالِک اَشعَرِي رَضِیَ اللہُ عَنْہ نه

روایت دے چې د الله پاک خوږ

نبي صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمائيلي دي:

اَلصَّلَاۃُ نُورٌ۔ یعنې لـمونځ نُور دے۔

(مسلم، ص140، حدیث: 223)

عالمي مدني مرکز فيضان مدينه محله سوداګران پراڼي سبزي منډي کراچي

UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213

Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net